

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำแนกตาม ประสบการณ์ในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย แผนกที่ปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และการได้รับการอบรมด้านการบริหาร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย ในโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 5 แห่ง โดยปฏิบัติในหอผู้ป่วย หรือหน่วยงานที่เทียบเท่าหอผู้ป่วยทุกหอ และมีประสบการณ์ในตำแหน่ง ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 349 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

โรงพยาบาล	หัวหน้าหอผู้ป่วย (คน)
ศิริราช	138
รามธิบดี	45
มหาราชนครเชียงใหม่	98
ศรีนครินทร์ ขอนแก่น	38
สงขลานครินทร์	30
รวม	349

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า จากตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อหากรอบ แนวคิด ในเรื่องของการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาล
2. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมด้านการวางแผนการจัดระบบงาน การอำนวยการ และการควบคุมงาน

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ ประสบการณ์การในตำแหน่ง แผนกที่ปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และการได้รับการอบรมด้านการบริหาร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย สร้าง 82 ข้อ ปรับและตัดทิ้งหลังให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เหลือ 57 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย

ด้านการวางแผน	14 ข้อ
ด้านการจัดระบบงาน	13 ข้อ
ด้านการอำนวยการ	18 ข้อ
ด้านการควบคุมงาน	12 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ให้เลือกตอบ ได้ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	ทำสม่ำเสมอ
คะแนน 4	หมายถึง	ทำบ่อยครั้ง
คะแนน 3	หมายถึง	ทำเป็นบางครั้ง
คะแนน 2	หมายถึง	ทำน้อยครั้ง
คะแนน 1	หมายถึง	ไม่ทำเลย

การแปลผลคะแนน เมื่อให้คะแนนครบทุกข้อแล้ว มีเกณฑ์การคิดคะแนนการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลเป็นรายด้าน และในภาพรวมทุกด้าน โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย แล้วนำมาแปลผลคะแนน ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	อยู่ในระดับปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	อยู่ในระดับปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	อยู่ในระดับปฏิบัติที่น้อยที่สุด

ตอนท้ายของแบบสอบถามในแต่ละด้าน คือ การวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน เปิดโอกาสให้เพิ่มเติมปัญหาและข้อคิดเห็นต่าง ๆ โดยอิสระ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยอื่น ๆ ให้ตอบโดยอิสระ

การหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity)

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการพยาบาลจากสถาบันต่าง ๆ จำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องของการวัด และความเหมาะสมของภาษา โดยกำหนดเกณฑ์การยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิ ร้อยละ 80 มีความเห็นตรงกัน ถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปทดลองใช้

การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability)

นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 30 คน จากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ใช้เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของบุคลากรในทีมสุขภาพ และมีเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทันสมัยไว้รองรับทางด้านการรักษาแก่ผู้มารับบริการด้านสุขภาพอนามัยและผู้ป่วย ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย แล้วนำมาคำนวณหาความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาล เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง
3. ส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความร่วมมือจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลทั้ง 5 แห่ง
4. มอบแบบสอบถามผ่านหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลทั้ง 4 แห่ง เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ประชากร สกเว้นโรงพยาบาลรามธิบดี ที่ผู้วิจัยต้องแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลรามธิบดี ส่วนโรงพยาบาลที่เหลือ คือ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ รับผิดชอบไปรษณีย์ รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม 2537 ถึงวันที่ 1 เมษายน 2537 ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 349 ชุด ได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 289 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82
5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ในแบบสอบถามทั้งหมด นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากประชากรมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) คั่งรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ใช้การวิเคราะห์ ดังนี้
  - 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้งหมด วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจว่า การจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยภาพรวมอยู่ในระดับใด
  - 2.2 ทดสอบความแตกต่างของการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตาม ประสบการณ์การในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1-5 ปี, 6-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทดสอบค่าเฉลี่ยของคะแนนรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe' method)
  - 2.3 ทดสอบความแตกต่างของการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตาม แผนกที่ปฏิบัติงาน ได้แก่ อาสูรกรรม ศัลยกรรม สูติรีเวชกรรม กุมารเวชกรรม หูผู้ป่วยนอก และ ICU โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทดสอบค่าเฉลี่ยของคะแนนรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe' method)
  - 2.4 ทดสอบความแตกต่างของการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตาม ระดับการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทดสอบค่าเฉลี่ยของคะแนนรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe' method)
  - 2.5 ทดสอบความแตกต่างของการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตาม การได้รับการอบรมด้านการบริหารและไม่ได้รับการอบรมด้านการบริหาร โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test)
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยอื่น ๆ วิเคราะห์โดย หาค่าร้อยละ